

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 23. května 2019 ve věci č. 51979/17 – *Doyle proti Irsku*

Senát páté sekce Soudu rozhodl šesti hlasy proti jednomu, že za okolností projednávané věci nedošlo k porušení stěžovatelova práva na spravedlivý trestní proces a právní pomoc dle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy, byť v průběhu policejního výslechu učinil doznání v nepřítomnosti obhájce a toto přispělo k jeho odsouzení za vraždu.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel byl zadržen, obviněn a následně odsouzen pro trestný čin vraždy, k níž došlo v rámci tzv. války gangů. Obětí vraždy byl mladý muž, u něhož došlo k nešťastné záměně za zamýšlený cíl útoku. Stěžovatel byl zadržen pár dnů po činu, vzat do vazby a v následujících dnech opakovaně vyslýchán příslušníky policie. V souladu s tehdejší praxí nebylo obhájci stěžovatele umožněno, aby se výslechu osobně zúčastnil. Stěžovateli bylo nicméně umožněno, aby se se svým právním zástupcem telefonicky a případně i osobně radil, a to nejen před a po jednotlivých výsleších, nýbrž i v jejich průběhu. Před stěžejním patnáctým výslechem, v jehož průběhu se přiznal ke spáchání vraždy, měl stěžovatel osobní poradu s obhájcem. Následně se s ním telefonicky radil i v průběhu výslechu, a to naposledy jen 15 minut předtím, než učinil doznání. Ze všech policejních výslechů byl pořízen videozáznam. Stěžovatel byl následně obžalován a uznán vinným ze spáchání trestného činu vraždy. Trestní soud se v rozhodnutí podrobně věnoval otázce přípustnosti důkazů, včetně námitky stěžovatele stran porušení jeho práva na spravedlivý proces a zvláště pak na právní pomoc. S ohledem na specifické okolnosti věci však prvostupňový soud dospěl k závěru, že jeho ústavně chráněná práva nebyla porušena, a jeho námitky prohlásil za neúvodné. Odvolací soud a nejvyšší soud opravné prostředky stěžovatele zamítly, když se obsáhle vypořádaly s otázkou, zda v průběhu policejních výslechů bylo respektováno práva stěžovatele na odbornou právní pomoc.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODST. 1 A ODST. 3 PÍSM. C) ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že jeho obhájci nebylo umožněno, aby byl osobně přítomen při výsleších, v důsledku čehož mělo být porušeno jeho právo na spravedlivý proces a právní pomoc.

a) Obecné zásady

Soud předeslal, že jeho judikatura prošla vývojem a posunula se od striktního pojetí práva na právní pomoc v trestním řízení (*Salduz proti Turecku*, č. 36391/02, rozsudek velkého senátu ze dne 27. listopadu 2008) k pružnějšímu přístupu, dle něhož je rozhodné, zda lze ve světle všech okolností věci považovat trestní řízení za spravedlivé jako celek (*Beuze proti Belgii*, č. 71409/10, rozsudek velkého senátu ze dne 9. 11. 2018). Dílčí minimální záruky vypočtené v čl. 6 odst. 3 Úmluvy totiž nejsou cílem samy o sobě, nýbrž prostředky, které mají přispět k zachování celkové spravedlnosti řízení. Při posuzování, zda došlo k porušení čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy, tudíž musí být zohledněn celý průběh řízení a všechny relevantní okolnosti, nikoli jedna izolovaná událost nebo aspekt trestního řízení.

Dále Soud připomněl, že z práva na právní pomoc v trestním řízení plyne, že obviněnému musí být již v okamžiku vzetí do vazby umožněno spojit se s obhájcem, radit se s ním v soukromí a požadovat jeho fyzickou přítomnost při výslechu. Pouze tak může obhájce vykonávat účinný dohled nad dodržováním procesních práv svého klienta. Obhájce rovněž dozoruje dodržování práva obviněného odepřít výpověď a nebýt nucen k sebeobvinění. To, zda byla porušena práva stěžovatele dle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy, Soud zkoumá prostřednictvím dvoustupňového testu. V prvním kroku posuzuje, zda existovaly naléhavé důvody k omezení práva stěžovatele na přístup k právní pomoci, ve druhém kroku potom posuzuje, zda bylo řízení jako celek spravedlivé. Soud přitom přihlíží k demonstrativnímu výčtu kritérií, jež vyplývají z jeho judikatury (*Ibrahim a ostatní proti Spojenému království*, č. 50541/08 a další, rozsudek velkého senátu ze dne 13. září 2016, § 257–262).

b) Použití obecných zásad na projednávanou věc

Soud v prvním kroku zkoumal, zda v projednávané věci existovaly zvláště závažné důvody k omezení stěžovatelova práva na právní pomoc. Jelikož dle tehdejší policejní praxe se obhájce nemohl přímo účastnit výslechu, Soud učinil závěr, že došlo k omezení práva stěžovatele na právní pomoc, aniž by pro to byly zvláště závažné důvody. Dodal však, že omezení jeho práv bylo pouze relativní, neboť na rozdíl od dřívější judikatury (*Beuze proti Belgii*, cit. výše) mu bylo umožněno poradit se s obhájcem před započítáním výslechu a kdykoliv v jejich průběhu mohl žádat o jejich přerušování za účelem telefonické či osobní konzultace s obhájcem, čehož během klíčového patnáctého výslechu také využil. O průběhu výslechu byl nadto pořizován videozáznam, který byl předložen soudu.

Ve druhém kroku Soud sledoval, zda bylo trestní řízení jako celek spravedlivé, přičemž přihlédl k sedmi kritériím. Zaprvé, dle Soudu se stěžovatel nenacházel ve zvláště zranitelném postavení. Šlo o dospělého jedince se znalostí angličtiny, výslechy nebyly nestandardně dlouhé a zahrnovaly přestávky. V kritických okamžicích se stěžovatel radil se svým obhájcem. Zadruhé, stěžovatel nebyl vystaven nepřipustnému nátlaku nebo navádění ze strany policie. Navíc, i kdyby jim vystaven byl, v důsledku časové prodlevy a dvou právních porad, jež bezprostředně předcházely stěžovatelovu doznání k vraždě, by došlo k přerušování příčinné souvislosti mezi policejním nátlakem anebo naváděním a doznáním stěžovatele. Zatřetí, vnitrostátní soudy se důkladně zabývaly otázkou přípustnosti stěžovatelova doznání jakožto jednoho z hlavních usvědčujících důkazů, přihlédly ke všem okolnostem věci a své závěry odůvodnily podrobným, bezrozporným a svévolé prostým způsobem. Začtvrté, Soud zohlednil, že ač bylo stěžovatelovo doznání stěžejním důkazem v trestním řízení, stěžovatel jej učinil až po poradě s obhájcem a výrok o jeho vině byl podpořen řadou jiných důkazů. Zapáté, dle Soudu nebylo možné přehlédnout, že porotci byli soudcem vedeni k tomu, aby pečlivě posoudili, zda k doznání stěžovatele nedošlo pod nátlakem nebo v důsledku navádění, a byli poučeni o rizicích odsouzení obžalovaného pouze nebo převážně na základě jeho doznání. Stěžovateli bylo umožněno uplatnit vůči obsahu poučení poroty námitky v řízení před dvěma dalšími instancemi. Zašesté, v projednávané věci existoval silný zájem státu na objasnění vraždy nevinného člověka. Zasedmé, dle názoru Soudu bylo důležité, že stěžovatel měl k dispozici další procesní záruky, jejichž společným cílem bylo vyrovnat omezení jeho práva na právní pomoc v trestním řízení. Soud v této souvislosti vyzdvihl především pořizování videozáznamů všech výslechu, jejich zahrnutí do spisového materiálu a umožnění telefonických a osobních porad stěžovatele s obhájcem v průběhu výslechu.

Na základě výše uvedeného Soud rozhodl, že trestní řízení vedené proti stěžovateli bylo jako celek spravedlivé. K porušení jeho práv zaručených v čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy proto nedošlo.

III. Oddělené stanovisko

Soudkyně Yudkivska v nesouhlasném stanovisku vyslovila lítost nad přijetím rozsudku velkého senátu ve věci *Beuze proti Belgii* (cit. výše). V návaznosti na to zdůraznila, že i kdybychom akceptovali závěry vyplývající z citovaného rozsudku, tak projednávaná stížnost měla být shledána důvodnou, neboť trestní řízení vedené proti stěžovateli nebylo spravedlivé.